

TBMM- Sivil Toplum Ortak Çalışma Grupları
Çalıştay Raporu
Ankara
Eylül 2015

**SİVİL TOPLUM
SİYASETEN ve TBMM'den
NELER BEKLİYOR?**

www.tkmm.net

Bu çalışma nasıl yürütüldü?

Önce üç bölgede üç ayrı çalıştay düzenledik.

2 Eylül 2015'te Diyarbakır'da, 10 Eylül'de İstanbul'da ve 16 Eylül'de Ankara'da. Merkezleri bu bölgelerde bulunan sivil toplum örgütlerinin -STÖ'lerin- temsilcileri, kendilerine en yakın ildeki çalıştaya katıldılar. "Arama Konferansı" yöntemiyle yapılan bu çalışmalarda STÖ'ler, karar süreçlerine sivil katılım konusunu tartıştılar, ortak paydalarını belirlediler.

Bu üç çalıştaydan ortaya çıkan görüşler ise, 17 Eylül'de gene Ankara'da yapılan son çalıştayda birleştirildi. Her üç çalıştayda hem gönüllülük hem temsiliyet ilkelerine göre seçilen üçer temsilci sonuçları tek metinde topladı, az sonra izleyeceğimiz sonuç metne böyle ulaşıldı.

Bundan sonrası?

Aralık ayında, 26. Dönem milletvekilleri mazbatalarını alıp odalarına gittiklerinde davetimizi masalarında bulacaklar. 26. Dönem TBMM - Sivil Toplum Buluşması adlı resepsiyonda hem illerden gelen TkıMM hamalları hem de merkez STÖ'lerin temsilcileri, milletvekilleri, siyasi parti genel merkez temsilcileri, medya mensupları ve yabancı gözlemciler yar alacak. İşte çalışmamızın sonuçları ilk olarak burada açıklanacak.

Ama bitmedi, bu sonuçları siyasi partilerin yönetimlerine ve TBMM Başkanlığına sunmak üzere randevular istenecek. Metin onlara resmen iletilecek, somut yanıtları istenecek.

Bu da yetmedi; sonuç metni, çeşitli nedenlerle bu üç çalıştaya katılmayan STÖ'lerin de imzasına açacağız. Yeni katılımlar da anında (*Web sitelerinde*) duyurulacak.

Şu anda hep "cek, cak..." diyoruz, haklısınız.

Ama unutmayın, daha bir kaç ay önce bu ortak paydaların oluşturulması için yapılacak çalışmaları "cek... cak..." diye anlatıyorduk. Oysa artık hepsi "*di'li geçmiş zaman*"a dönüştü, geçmişe mal oldu.

Tabii ki bunları da başarabiliriz, yeter ki isteyelim ve kararlı olalım.

Siyaset - Sivil Toplum İlişkilerine Genel Bakışımız

Siyasetin sivil topluma bakışı, ülkemizde yüzyıllarca hüküm süren “teb’a ve itaat” kültüründen, 70. yılını dolduran “çok partili rejim” düzenine geçişte pek az fark etti. Artık babadan oğula devrederek değil, ama dört yılda bir genel seçimle yetkiyi almak ve sonrasında karar süreçlerini kimse ile paylaşmadan hükmetmek; sivil toplumu ise korporatif bir mantıkla –yasa ile kurulmuş- meslek örgütleri eliyle “kontrol altında” tutmak.

Bunun en net görünümü, “sivil toplum” denildiğinde –aslında “yarı resmi” kuruluşlar olan- meslek odalarını ve sendikaları anlamak, onları muhatap kabul etmek. Tam sivil –yani gönüllülük esasına göre kendiliğinden oluşmuş- örgütleri (*Dernekler, Vakıflar, Yurttaş Girişimleri, Platformlar, İnisyatifler, Ağlar*) ilgili yasalarla sıkı bir “kontrol altında” tutmak, bu yasalara göre oluşmamış girişimleri ise ciddiye almamak, hatta yok saymak.

Bir başka açıdan baktığımızda, siyasetin yapısı da Siyasi Partiler Kanunu ve Seçim Kanunu’nun olanak sağladığı ”piramitler” şeklinde oluşuyor. En üstte çok güçlü Genel Başkan, etrafında az sayıda kurmayı ve onların belirlediği politikaları onaylayan parti içi kurullar, milletvekilleri.

Bu yapı içinde milletvekilleri, kendilerini, onlara oy veren seçmene değil, adlarını listeye alan başkanlarına borçlu hissediyor. Kimlerin seçmen olabileceğine parti teşkilatları değil, son tahlilde “genel başkan” karar verdiği için, başkan bir kişinin adını çizdiği zaman o kişinin artık hiçbir şansı kalmıyor ve bu yapı böylece sürüp gidiyor.

Bu durumu tam tersine çevirmek, doğal olarak, Anayasa’dan başlanarak Siyasi Partiler, ve Seçim Kanunlarında, Medeni Kanunda, Dernekler, Vakıflar, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü kanunlarında, Ceza Kanununda ...vs. ve siyasi partilerin tüzüklerinde demokratik düzenlemeler yapmayı gerektiriyor.

Ancak bu, sözü edilen “yasal düzenlemeler” yapılmadan hiçbir şey yapılmaz anlamına da gelmez. Mevcut yasaların, yönetmelik ve tüzüklerin demokratik yorumlanması yoluyla da çalışmalarını başlatmak ve sürdürmek, yasal değişimleri bu yollarla zorlamak mümkündür. Bu fırsatları sonuna kadar değerlendirmeliyiz.

TBMM ve Sivil Toplum

TBMM alanına her gün binlerce kişinin girmesinden biz de rahatsızız. Zira bu kadar yoğun bir kalabalık ne merakından, ne de sosyal amaçlarla ziyaret ediyor meclisi. Bireysel olarak çözemedikleri sorunlarını (Özellikle kamuda işe girme, torpil, tayin-terfi, hastaneye hasta yerleştirme vs.) milletvekillerine çözdürmek için kapılarını aşındırıyorlar. “Vekiller özel ziyaret kabul etmesin” diyemeyiz, ancak özel ziyaretler ayrı bir blokta bulunan ofislerde yapılmalı ve milletvekilleri, asli görevleri olan YASAMA ve DENETLEME ile ilgilenebilmeli. (Tabii her şeyden önce, yasama çalışmalarının birkaç bakanlığın bürokratlarınca yapıldığı, milletvekillerine ise komisyonlarda ve genel kurulda sadece el kaldırmak görevinin düştüğü sistemi de düzeltmek gerek.)

Sivil toplumun karar süreçlerine katılımı konusunda yeni bir buluşa ihtiyacımız yok. Zira Avrupa Konseyi'nin STÖ'lere hazırlattığı ve benimsediği ilkeler, medeni bir örnek olarak önümüzde. (*Karar Alma Sürecine Sivil Katılım İçin İyi Uygulama İlkesi*)* Bu ilkeler arasında en üst düzey olan “Ortaklık” mantığını benimseyerek, yasal değişikliklerin ilk andan itibaren ortak çalışma ile hazırlanmasını öneriyoruz. Bu yöntem yasa yapma sürecini yavaşlatabilir. Ancak alınan sonuçlar çok daha kalıcı olacak, bir bütün olarak hukuk sistemi güven verici bir zemine oturabilecektir. Bu ise, yapılan yasaların daha mürekkebi kurumadan -torba yasalara eklenen yamalarla- durmadan yazılıp bozulduğu sistemimiz için ciddi bir kazanç olacaktır.

SİYASETTEN İSTEKLERİMİZ

1. Siyasi aktörler, sivil toplumun, demokratik yaşamın vazgeçilmez paydaşlarından biri olduğunu kabullenmeli, Avrupa Konseyi'nin Karar Alma Sürecine Sivil Katılım İçin İyi Uygulama İlkesi'ni benimsediklerini kamuoyuna açıklamalı, tüm karar alma süreçleri bu ilkelerle uyumlaştırılmalı, bir “*Kamu - Sivil Toplum İşbirliği Politika Belgesi*” oluşturulmalı.

2. Siyasi aktörler, sivil toplum örgütleri arasında uyguladığı ayrımcı uygulamalara ve politikalara son vermeli; hepsine eşit yakınlıkta, şeffaflığı ilke edinen ilişkiler kurmalı; gerilim, çatışma ve

ötekileştirme dilini dışlamalı, toplumsal uzlaşa ve diyalog kültürü için teşvik edici olmalı.

3. Sivil ve demokratik bir anayasa yapılmalı, Siyasi Partiler ve Seçim kanunları demokratik standartlara kavuşturulmalı.

4. Siyaset demokratikleştirilmeli siyasi aktörler ve kurumlar hesap verebilir ve şeffaf olmalı.

5. Siyaset, sivil toplum örgütlerinin tabi oldukları mali ve idari mevzuatı, çalışmalarını kolaylaştıracak yönde değiştirmeli; ayrıca toplumun sivil toplum örgütlerine katılımını arttıracak politikalar ve eylem planları geliştirmeli.

TBMM'DEN İSTEKLERİMİZ

1. Avrupa Konseyi'nin "Karar Alma Sürecine Sivil Katılım İçin İyi Uygulama İlkesi" TBMM tarafından da benimsenmeli ve kamuoyuna açıklanmalı.

2. Sivil toplumun TBMM'nin tüm komisyon çalışmalarına katılımını kalıcı ve sürekli hale getirecek Meclis İç Tüzüğü değişiklikleri yapılmalı, yasama sürecinin tüm aşamaları sivil toplum örgütleri ile Avrupa Konseyi'nin İyi Uygulama İlkeleri'nde en ileri tanımlama olan "Ortaklık" düzeyinde yürütülmeli.

3. TBMM çalışmaları için siyasi etik ilkeleri belirlenmeli ve uygulanmalı, TBMM'nin yasama ve denetleme faaliyetleri dışındaki işlerle meşgul edilmesi engellenmeli.

4. TBMM çalışmaları ve yasama süreci, fiziksel ve dijital olarak ulaşılabilir, şeffaf hale getirilmeli.

5. TBMM - sivil toplum işbirliğini kolaylaştıracak bir Sivil Toplum Ofisi (koordinasyon merkezi) oluşturulmalı.

DDA, STAD, IHD, MAZLUMDER, TEPAV, YASADER, PDD (Parlamentar Danışmanlar Derneđi), Ankara 78'liler Birlik ve Dayanışma Derneđi, **Ankara Barosu Gelincik Merkezi**, Kaos-GL, **Kırmızı Şemsiye**, Liberal Düşünce Topluluđu, **Doğal Yaşam Derneđi**, CİSTT, **Sosyal Hizmet Gençlik Derneđi**, Şiddetsiz Toplum Derneđi, **Yasama Uzmanları Der.**, Yaşam Bellek Özgürlük Derneđi (Eskişehir), **Başkent Üniversitesi Halk Sağlığı - Kadın-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Araştırma ve Uygulama Merkezi**, Sivil Düşün AB Programı, **Anadolu Kadın Derneđi**, Hayat Sende Gençlik Akademisi, **Diyarbakır Toplumsal Araştırmalar Merkezi** (DİTAM), Çevre Gönüllüleri Derneđi (Batman), **Ahmede Xani Derneđi** (Batman), Diyarbakır Tanıtma Vakfı, **Çevre Gönüllüleri Derneđi**, Sarmaşık Yoksullukla Mücadele Derneđi, **Mardin Federasyonu**, Demokratik Eğitimciler Sendikası, **Çevre ve Kültür Deđerlerini Koruma Vakfı**, Göç Vakfı, **Helsinki Yurttaşlar Derneđi**, GÖÇDER, **Alevi Vakıfları Federasyonu**, Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler, **Alternatif Bilişim Derneđi**, Barışa Bak, **PODEM**, BİLGİ STK, **Gökkuşadı Kadın Platformu**, EDAM (Ekonomi ve Dış Politika Araştırma Merkezi), **Eđitim Reformu Girişimi**, TESEV, **Ortak Gelecek için Diyalog Platformu**, Küresel Çevre Derneđi, **Adaleti Savunanlar Derneđi**, İstanbul Hepimizin, **Liberal Avrupa Derneđi**, Düşünce Suçu(!?)na Karşı Girişim, **Oy ve Ötesi**, Şeffaflık Derneđi, **Lambdaİstanbul LGBTİ Dayanışma Derneđi**, Habitat Kalkınma ve Yönetişim Derneđi, **Yeryüzüne Özgürlük Derneđi**, MARSİAD (Kocaeli), **Korsan Parti Girişimi**, STGM

Türkiye küçük Millet Meclisleri Norveç Büyükelçiliđi ve NED tarafından desteklenmektedir.